

Gf.IV.30.307/2014/10.

A Debreceni Ítéltábla a dr. Kiss László Ügyvédi Iroda (CÍME, ügyintéző: dr. Kiss László ügyvéd) által képviselt I.R. FELPERES NEVE (I.R. FELPERES CÍME, Cg.:..., adószám: ...) I.r., és a dr. Sipos Zoltán ügyvéd (CÍME) által képviselt II.R. FELPERES NEVE (I.R. FELPERES CÍME, Cg.:..., adószám: ...) II.r. felpereseknek -, a dr. Bencző Ügyvédi Iroda (CÍME, ügyintéző: dr. Bencző Ákos ügyvéd) által képviselt ALPERES NEVE (ALPERES CÍME, Cg.: ..., adószám:...) alperes ellen vállalkozói díj megfizetése iránt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 2014. április 4-én meghozott 8.G.15-13-040010/62. számú ítélete ellen a II.r. felperes részéről 64. sorszámon az alperes részéről pedig 65. sorszámon előterjesztett fellebbezések folytán indult másodfokú eljárásban - a 2014. október 1. napján megtartott nyilvános fellebbezési tárgyaláson meghozta -a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett rendelkezéseit részben és akként változtatja meg, hogy az I.r. felperes keresetét elutasítja, az alperes által a II.r. felperesnek fizetendő tőke összegét 4 200 000 (Négymillió-kettőszázezer) Ft-ra, az I.r. felperes által az alperesnek fizetendő perköltség összegét 3 739 500 (Hárommillió-hétszázharminckilencezer-ötszáz) Ft-ra felemeli, a II.r. felperes által az alperesnek fizetendő perköltség összegét 1 504 270 (Egymillió-ötszáznégyezer-kettőszázhetven) Ft-ra leszállítja, az I.r. felperes által az államnak fizetendő illeték összegét 900 000 (Kilencszázezer) Ft-ra, a II.r. felperes által fizetendő illeték összegét 711 000 (Hétszáztizenegezer) Ft-ra felemeli, az alperes által fizetendő illeték összegét pedig 189 000 (Egyszáznyolcvankilencezer) Ft-ra leszállítja, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I.r. felperest, hogy 599 500 (Ötszázkilencvenkilencezer-ötszáz) Ft, míg a II.r. felperest, hogy 415 900 (Négyszáztizenegezer-kilencszáz) Ft másodfokú perköltséget 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek.

Kötelezi a II.r. felperest, hogy 1 264 000 (Egymillió-kettőszázhatvannégyezer) Ft, míg az alperest, hogy 50 700 (Ötvenezer-hétszáz) Ft fellebbezési illetéket fizessenek meg az államnak, az állami adóhatóság felhívásában megjelölt módon és számlára.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság a Debreceni Ítéltábla .../15. számú végzése folytán megismételt elsőfokú eljárásban meghozott újabb ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I.r. felperesnek 5 818 700 Ft-ot és annak 2007. december 22. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatát, a II.r. felperesnek pedig 3 566 300 Ft-ot és annak 2008. január 29. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság a felperések keresetét elutasította.

Az I.r. felperest 3 107 099 Ft, a II.r. felperest pedig 1 805 710 Ft (rész)perkötségnek az alperes javára történő megfizetésére kötelezte.

Emellett az I.r. felperest 315 000 Ft, a II.r. felperest 320 400 Ft az alperest pedig 1 164 600 Ft feljegyzett kereseti illetéknek az állam javára történő megfizetésére kötelezte.

Az ítéletben megállapított, a fellebbezések elbírálása szempontjából releváns tényállás a következő volt:

Az I.r. felperes mint vállalkozó és az alperes jogelődje mint megrendelő között 2007. január 17-én vállalkozási szerződés jött létre, amelyben az I.r. felperes a ..., .../9 és a .../10 helyrajzi számokon nyilvántartott halas tavak rekonstrukciós munkáinak kivitelezésére vállalkozott a tervdokumentációk, a helyszíni egyeztetések és a szerződéshez mellékelt költségvetés alapján, bruttó 42 000 000 Ft összegű vállalkozói díj ellenében. A szerződésben a tervdokumentáció részletezése elmaradt és a helyszíni egyeztetésekről sem készült írásos dokumentum.

A szerződés alapján a halas tavak rekonstrukcióján túlmenően az I.r. felperes feladatát képezte a töltés rekonstrukció, a belső lecsapoló csatornák kialakítása, a tókotrás és egyéb munkálatok, ennek keretében pedig a belső halágyak kialakítása.

A felek a szerződésben a munkaterület átadás-átvételének napját 2007. február 5. napján, a befejezés határidejét pedig 2007. április 10. napján jelölték meg, ténylegesen azonban az alperes jogelődje a munkaterületet csak 2007. augusztus 1. napján adta át az I.r. felperesnek, aki az ettől az időponttól számított 65 nap alatt vállalta a munka elvégzését.

Az I.r. felperes a munkát részben alvállalkozók igénybevételeivel végezte, többek között a **KFT1.** közreműködésével, akinek az alkalmazásában álló **F.Z.** látta el a felelős műszaki vezetői feladatokat.

A kivitelezés műszaki ellenőre, a rekonstrukciós munkák kiviteli tervét készítő **GY.L.** tervező volt.

Az I.r. felperes a helyszínen építési naplót vezetett, azonban a felelős műszaki vezető hosszabb betegsége miatt a naplóbeírások több hétre visszamenőlegesen, utólag készültek.

Az I.r. felperes a szerződésben kikötött 65 napon belül az általa vállalt munkát teljes körűen nem végezte el. 2007. októberének elején az I.r. felperes a szerződésben megjelölt halas tavak közül a kisebbik tó munkálatait ugyan szóban készre jelentette, átadás átvételre azonban nem került sor.

2007. október 4-én a felek képviselői helyszíni bejárást végeztek, az arról felvett egyeztetési jegyzőkönyvben pedig az alperes jogelődje a munkák befejezésére 30 napos póthatáridőt állapított meg.

Az eredménytelen előkészületi munkákra tekintettel azonban az alperes jogelődje 2007. október 9-én - a vállalkozó késedelmére hivatkozással - elállt a szerződéstől. A szerződés megszűnéséig elvégzett munkák ellenértékéből az alperes jogelődje az I.r. felperesnek semmit nem fizetett meg.

A szerződés megszűnését követően az I.r. felperes megbízta **K.I.** igazságügyi szakértőt az általa elvégzett munkák értékének megállapításával.

K.I. - az általa 2007. október 20-án megtartott helyszíni szemle alapján - 2007. október 29-én peren kívül elkészített szakértői véleményében a felperes által a kis tónál elvégzett munkák értékét 24,4 millió forintban, a nagy tónál elvégzett munkák értékét pedig 88,4 millió forintban, mindösszesen 112,8 millió forintban határozta meg.

2008. január 28-án az I.r. felperes az alperes jogelődjével kötött vállalkozási szerződésből eredő követeléséből 20 000 000 Ft-ot a II.r. felperesre engedményezett.

Az I.r. felperes az alapeljárásban előterjesztett, módosított keresetében - a per során beszerzett szakértői véleményre alapítottnan - az alperest 33 232 000 Ft vállalkozói díj és annak 2007. december 22. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatának a megfizetésére kérte kötelezni.

A II.r. felperes pedig - az I.r. felperessel kötött engedményezési szerződésre hivatkozással - 20 000 000 Ft és annak 2008. január 29-től a kifizetés napjáig járó, késedelmi kamatának a megfizetésére kérte az alperest kötelezni.

Az alperes a felperések kereseteinek a teljes mértékben történő elutasítását kérte.

Arra hivatkozott, hogy az I.r. felperes a szerződésben vállalt munkát hiányosan és hibásan végezte el, azt az alperesnek más vállalkozóval kellett befejeztetnie, illetve elvégeztetnie, ezért a felperések keresete alaptalan.

Az alperes vitatta az alapeljárásban beszerzett szakértői vélemény megállapításait, valamint kétségbe vonta a szakvéleményt készítő szakértőnek az adott területre vonatkozó szakértői jogosultságát is.

Az elsőfokú bíróság a 2012. február 23-án meghozott .../47. számú ítéletében az alperest a felperések módosított keresete szerint marasztalta.

Az ítélete indokolásában - egyebek mellett - kifejtette, hogy az adott esetben a felek között létrejött átalányáras vállalkozási szerződésben a szerződés tárgya nem volt pontosan meghatározott, a műszaki tartalom pedig a kivitelezés során lényegesen módosult, ezért a felek közötti elszámolást nem a szerződésben kikötött átalányár alapul vételével, hanem utólagos tételes elszámolással kellett elvégezni.

Ennek érdekében az elsőfokú bíróság a perben szakértői bizonyítást rendelt el, a **H.A.** igazságügyi szakértő által készített -, az elsőfokú bíróság részéről aggálytalannak elfogadott - szakértői vélemény alapján elvégzett elszámolása eredményeként pedig azt állapította meg, hogy a felperések módosított keresete megalapozott, ezért az alperest az abban foglaltak szerint marasztalta.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes fellebbezést terjesztett elő. A fellebbezést elbíráló Debreceni Ítéltábla a 2012. december 11-én meghozott .../15. számú végzésével

az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította.

Az ítéletábra megállapítása szerint az adott esetben a felek a szerződés műszaki tartalmát a szükséges mértékben meghatározták, ezért erre hivatkozással az elsőfokú bíróság a szerződésben kikötött átalányáras elszámolásról nem térhetett volna át az utólagos tételes felmérésen alapuló elszámolásra.

A Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara Elnökének az alperes fellebbezéséhez mellékelt levelében foglaltakra tekintettel az ítéletábra megállapította továbbá, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehet egyértelműen állást foglalni abban a kérdésben, hogy **H.A.** szakértő jogosult volt-e a kirendelő végzésben meghatározott szakértői feladatok elvégzésére.

Ezért a megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatásában az ítéletábra mindenekelőtt ennek tisztázását írta elő az elsőfokú bíróság számára. Ennek eredményétől függően pedig az elsőfokú bíróságnak vagy a szakértői vélemény kiegészítésével, vagy új szakértői vélemény beszerzésével a felek közötti elszámolást a teljesítés tényleges arányának az átalánydíjra vetítésével kell elvégezni, figyelembe véve az esetleges pótmunkák értékét is.

A megismételt eljárásban a felperesek a keresetüket változatlan tartalommal fenntartották, az elsőfokú bíróság pedig - a II.r. felperes indítványára - a perben új szakértőt rendelt ki az ítéletábra által előírt szakértői feladatok elvégzésére. A **G.T.** igazságügyi szakértő által készített szakértői véleménynek a vállalkozó által kitermelt földtömeg mértékére, ezáltal pedig a teljesítés arányára vonatkozó megállapításait az elsőfokú bíróság aggályosnak, és a perben rendelkezésre álló egyéb adatokkal ellentmondásban állónak minősítette, ezért a szakértői véleménynek az ezzel kapcsolatos megállapításait az újabb ítélete meghozatala során figyelmen kívül hagyta. A pótmunkák vonatkozásában ugyanakkor az elsőfokú bíróság elfogadta a **G.T.** szakvéleményében foglaltakat, amely döntését azzal indokolta, hogy a pótmunkák tekintetében **G.T.** lényegében a **K.I.** által peren kívül készített szakértői véleményben foglaltakat vette át, amely megállapításokat az alperes a per során nem cáfolta, annak ellenkezőjét nem bizonyította.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság az újabb ítéletében a felek közötti elszámolást akként végezte el, hogy az I.r. felperes teljesítésének arányát csupán az alperes által elismert 10%-os mértékben határozta meg és erre tekintettel megállapította, hogy a bruttó 42 000 000 Ft összegű vállalkozói díjból az alperes 4 200 000 Ft-ot köteles megfizetni.

Ehhez az összeghez az elsőfokú bíróság hozzászámította a **K.I.** által peren kívül készített, valamint a **G.T.** által a megismételt eljárásban benyújtott szakértői véleményben egyaránt bruttó 5 185 000 Ft-ban meghatározott pótmunkák ellenértékét és megállapította, hogy az így elvégzett számítás alapján az alperes összesen 9 385 000 Ft-ot köteles a felpereseknek megfizetni.

A fenti összegben belül a I.r. és a II.r. felpereseknek fizetendő marasztalási összeget az elsőfokú bíróság a felperesek módosított kereseti követeléseinek egymáshoz viszonyított aránya alapján 5 818 700 Ft-ban, illetőleg 3 566 300 Ft-ban határozta meg.

A perköltség viselésére vonatkozó döntése meghozatala során az elsőfokú bíróság a pernyertesség arányát az I.r. felperes esetében 17,5%-ban, a II.r. felperes esetében 17,8%-ban, az alperes esetében pedig 64,7%-ban állapította meg, amely arányszámokat a

felperesek végleges kereseti kérelmeinek és a bíróság által ténylegesen megítélt összegeknek az összevetése alapján állapított meg.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a II.r. felperes és az alperes nyújtottak be fellebbezést.

A II.r. felperes elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetében foglaltak szerinti megváltoztatását, míg másodlagosan a sérelmezett határozatnak az akkénti megváltoztatását kérte, hogy az ítélőtábla az alperes által a II.r. felperesnek fizetendő marasztalási összeget 9 385 000 Ft és járulékai erejéig emelje fel.

Az elsődleges fellebbezési kérelme indokaként a II.r. felperes előadta, hogy az elsőfokú bíróság helytelenül rekesztette ki a bizonyítékok köréből a megismételt eljárásban beszerzett, **G.T.** igazságügyi szakértő által készített szakértői véleményt arra hivatkozással, hogy a szakértő a szakvéleménye elkészítése során nem vette figyelembe a peranyagban található, geodéziai felméréseket és egyéb mért adatokat tartalmazó okirati bizonyítékokat. Ezzel összefüggésben hivatkozott arra, hogy az I.r. felperes által vezetett építési naplóban 2007. augusztus 5-én rögzített fenékszinti adat a .../2 hrsz-ú, II. számú tóra, a **K.M.** földmérő által 2007. szeptember 21-én készített geodéziai felmérésben szereplő fenékszinti adat pedig a ... hrsz-ú, I. számú tóra vonatkozott, ezért azok egymással nem voltak összehasonlíthatók.

Erre tekintettel pedig helyes **G.T.** szakértőnek az a megállapítása, hogy a peranyagban nem található olyan dokumentumokban rögzített adatok, amelyek korrekt számítások alapjául szolgálhattak volna.

A **K.M.** által készített geodéziai felméréssel összefüggésben előadta továbbá, hogy az nem a munkavégzés végső állapotát rögzíti, mivel az I.r. felperes 2007. szeptember 21-ét követően még hat napon keresztül végzett mederkotrást.

Előadta továbbá, hogy **G.T.** szakvéleménye szerint a szerződés hibátlan teljesítése 225,7 m³ föld mozgatását igényelte volna. **K.I.** a peren kívül készített szakértői véleményében az I.r. felperes által a munkaterületről történt levonulásáig ténylegesen megmozgatott föld mennyiségét 152,7 m³ - ben határozta meg, amely mennyiség a **G.T.** által számított mennyiség 67,7%-a, tehát pontosan annyi, amennyire a szakértő az I.r. felperes teljesítésének arányát tette.

Az elsődleges fellebbezési kérelme indokaként hivatkozott a II.r. felperes arra is, hogy a per során nem hagyható figyelmen kívül az a tény, hogy az eljárás során kihallgatható tanúk közül **Z.M.** és **P.J.** akként nyilatkoztak, hogy a munkát folytató **KFT2.** kizárólag befejező munkálatokat végzett, továbbá, hogy az I.r. felperes körülbelül 80%-os készültségig készítette el a tavakat.

E tanúvallomásokat is értékelve pedig az alperesnek a **KFT2.**-vel a befejező munkálatokra megkötött szerződése szintén nem teszi aggályossá **G.T.** szakértői véleményét.

A másodlagos fellebbezési kérelme indokaként pedig a II.r. felperes előadta, hogy az I.r. felperes a 2008. január 28-án megkötött engedményezési szerződéssel az alperessel szemben fennálló, a perbeli vállalkozási szerződésből eredő minden követelését 20 000 000 Ft erejéig a II.r. felperesre engedményezte. Ebből pedig az következik, hogy amennyiben az I.r. felperes követelése az alperessel szemben kevesebb, mint 20 000 000 Ft, úgy az engedményezés a követelés teljes összegére kiterjedt, ezért az elsőfokú bíróság által megítélt 9 385 000 Ft teljes egészében a II.r. felperest illeti.

Az alperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását kérte akként, hogy az ítélet tábla a felperesek teljes keresetét utasítsa el.

Előadta, hogy a per során az alperes soha nem tett olyan nyilatkozatot, miszerint elismerné, hogy az I.r. felperes a vállalkozási szerződést 10%-os arányban hibátlanul teljesítette volna, ezért az elsőfokú bíróság az alperes elismerésére tényállást jogszerűen nem alapíthatott volna.

Hangsúlyozta, az a körülmény, hogy a per során az alperes olyan tartalmú egyezségi ajánlatot tett az I.r. felperesnek, hogy az általánár 10%-át hajlandó részére megfizetni, nem értelmezhető akként, hogy az alperes a felperes teljesítését 10%-ban elismerte volna. Rámutatott arra is, hogy az elsőfokú bíróságnak az I.r. felperes 10%-os hibátlan teljesítésére vonatkozó megállapítása ellentétes volt a perben rendelkezésre állt egyéb adatokkal is.

Peradat ugyanis, hogy a munkát az alperes a **KFT2.**-vel volt kénytelen befejeztetni, amely munkavégzés szükségképpen az I.r. felperes hibás teljesítésével hozható összefüggésbe.

A **KFT2.** a kisebbik tő javításával összefüggésben 5 850 000 Ft vállalkozói díjat érvényesített az alperessel szemben, amelyre tekintettel az alperes már „a kereseti ellenkérelmében” előadta, hogy annak ellenértékét beszámítja a felperes követelésébe.

Az alperes álláspontja szerint megalapozatlanul állapította meg az elsőfokú bíróság az ítéletében, hogy az I.r. felperes bruttó 5 185 000 Ft értékű pótmunkát végzett.

Hangsúlyozta, a per során mindvégig vitatta, hogy a felperestől a tervben nem szereplő munkát megrendelt volna, ezért ebben a körben a bizonyítási teher mind a jogalap, mind az összecszerűség tekintetében az I.r. felperest terhelte.

Az elsőfokú bíróság az 5 185 000 Ft összegű pótmunka felmerülését alapvetően a **K.I.** által peren kívül készített szakértői véleményben foglaltak alapján állapította meg, amely szakértői vélemény tartalmilag az I.r. felperes törvényes képviselőjének a nyilatkozatát tartalmazta, ezért azt a perben bizonyítékként értékelni nem lehetett volna.

Előadta továbbá, hogy az elsőfokú bíróságnak az a következtetése, miszerint az alperes a peren kívüli szakvélemény megállapításainak ellenkezőjét nem bizonyította, a polgári eljárásjog bizonyítási teherre vonatkozó szabályainak a figyelmen kívül hagyását, illetőleg a bizonyítási tehernek az alperesre történő jogszabályellenes áthárítását jelenti.

Megjegyezte, hogy az eljárás során kihallgatott **S.GY.** tanúvallomása szerint a felek a pótmunka vonatkozásában 600 000 Ft/nap összegű vállalkozói díjban állapodtak meg, amelyre tekintettel - a pótmunka elvégzésére vonatkozó megállapodás tényének elfogadása esetén is - legfeljebb 1 500 000 Ft díjat lehetne a terhére pótmunka címen elszámolni.

Sérelmezte az alperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróságnak a perköltségre vonatkozó számítását is.

Előadta, hogy a felperesek együttes kereseti kérelme 53 232 000 Ft megfizetésére irányult, amely kereseti kérelmet az elsőfokú bíróság 9 385 000 Ft erejéig talált megalapozottnak.

A kereset és a megítélt összeg arányát figyelembe véve az alperes 82,37%-ban lett pernyertes, szemben az elsőfokú bíróság által megállapított 64,7%-kal.

Ezért arra az esetre, ha az ítéltábla az elsőfokú ítélet megváltoztatására és a felperesek teljes keresetének elutasítására irányuló elsődleges fellebbezési kérelmét alaptalannak találná, a másodlagos fellebbezési kérelmében azt kérte, hogy ítéltábla a perköltség viseléséről az alperes 82,37%-os pernyerési arányának alapulvételével határozzon.

A II.r. felperes az alperes fellebbezésével összefüggésében előterjesztett fellebbezési ellenkérelmében előadta, hogy **Z.M.** a **KFT2.** fő-építés vezetője, valamint **P.J.** a **KFT2.** ügyvezetője a tanú-kihallgatások során egybehangzóan kijelentették, hogy a **KFT2.** nem javítási, hanem befejező munkálatokat végzett, ezért az alperes által a **KFT2.**-nek kifizetett vállalkozói díj a felperes követelésébe nem beszámítható.

Utalt arra is, hogy az eljárás során kihallgatott tanúk azt is előadták, hogy a kivitelezést a helyszínen irányító **L.S.** számos alkalommal szakszerűtlen, a terveknek ellentmondó utasításokat adott, amelyre tekintettel ma már nem lehet megállapítani, hogy a kivitelezés esetleges hibái milyen okokra vezethetők vissza.

Ennek következtében pedig az alperesnek az I.r. felperes hibás teljesítésére való hivatkozása alaptalan.

Az I.r. felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének a helybehagyását kérte, lényegében annak helyes indokai alapján.

Az ítéltábla mindenekelőtt megállapította, hogy a felek nem nyújtottak be fellebbezést az elsőfokú bíróság ítéletének az I.r. felperes keresetét részben elutasító rendelkezése ellen, ezért az elsőfokú ítéletnek ez a része a Pp. 228. §-ának (3) és (4) bekezdései alapján (rész) jogerőre emelkedett.

Erre tekintettel pedig az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően csak a fellebbezési kérelmek és ellenkérelmek korlátai között bírálta felül.

Ennek eredményeként pedig az ítéltábla mind a II.r. felperes mind az alperes fellebbezését részben találta alaposnak.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság az ítéltábla hatályon kívül helyező végzésében adott iránymutatásnak megfelelően a feleket tájékoztatta a bizonyításra szoruló tényekről és a bizonyítási teher alakulásáról, az ennek ismeretében előterjesztett bizonyítási indítványaik alapján pedig a bizonyítási eljárást a szükséges mértékben kiegészítette, annak alapján a tényállást a túlnyomó részében helyesen állapította meg, és túlnyomórészt helytállóak voltak az abból levont jogi következtetései is.

A II.r. felperes elsődleges fellebbezési kérelmével összefüggésben az ítéltábla a következőket emeli ki:

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre állt bizonyítékok helytálló értékelése és mérlegelése alapján állapította meg, hogy a felperesek a per során nem bizonyították, hogy az I.r. felperes az alperes által elismert 10%-ot meghaladó arányban teljesítette a szerződésben vállalt kötelezettségét.

Ebben a körben a bizonyítás - nem vitásan - a felpereseket terhelte.

A **K.I.** által az I.r. felperes felkérésére, peren kívül készített szakértői véleményt - a következetes bírósági gyakorlat szerint - a perben az I.r. felperes szakszerű nyilatkozataként lehetett figyelembe venni és - ahogyan arra az elsőfokú bíróság is helyesen hivatkozott - azt csak a perben beszerzett szakértői vélemény megalapozatlanságának alátámasztására szolgáló bizonyítékok körében lehetett értékelni.

A **H.A.** által készített szakértői véleményt az elsőfokú bíróság a 2014. február 12-i tárgyaláson meghozott, 52. sorszámú végzésével mellőzte a bizonyíték köréből, amely döntését a felek egyike sem sérelmezte.

G.T. szakértőnek a megismételt eljárásban készített szakértői véleménye pedig - ahogyan azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította - nem volt alkalmas arra, hogy azt a bíróság az ítélezése alapjául elfogadja, arra tényállást alapítson.

Ezzel összefüggésben alaptalanul állította a II.r. felperes a fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság a **G.T.** által készített szakértői véleményt helytelenül rekesztette ki a bizonyítékok köréből.

Az a tény ugyanis, hogy a szakértő az építési naplóban, valamint a 2007. szeptember 21-i geodéziai felmérés során rögzített magassági pontokat a szakvéleménye elkészítése során figyelmen kívül hagyta, az alperes munkájának osztályba sorolását pedig konkrét adatok nélkül, olyan jogszabályra [3/1980 (I.19.) ÉVM-ÁH számú rendelet] hivatkozással végezte el, amelynek hatálya az alperes által végzett tevékenységre (tókotrás) nem terjedt ki, önmagában elegendő volt ahhoz, hogy a bíróság a szakértői vélemény megállapításait aggályosnak tekintse, ezáltal pedig figyelmen kívül hagyja a döntése meghozatala során.

Az eljárás során kihallgatott tanúk vallomásai alapján az I.r. felperes munkavégzésének mértékét, ezáltal pedig a felek közötti elszámoláshoz szükséges teljesítési arányt szintén nem lehetett megalapozottan megállapítani.

„A Polgári perrendtartás tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó szabályainak alkalmazásával kapcsolatos egyes kérdésekről” szóló 1/2009. (VI.24.) PK vélemény (PK vélemény) 10. pontja szerint a bizonyítékokat a bíróságnak az érdemi határozatában kell értékelnie, azonban nincs akadálya annak, hogy amennyiben az adott tényre vonatkozóan fogantatosított bizonyítást nem tartja elégségesnek - e tény közlése nélkül - a felet további bizonyítási indítvány előterjesztésére hívja fel. Az elsőfokú bíróság e kötelezettségének eleget tett, a tárgyalás berekesztésére történt figyelmeztetést megelőzően felhívta a felpereseket nyilatkozattételre, akik további bizonyítást nem indítványoztak.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság a Pp. 163. és 164. §-aiba foglalt rendelkezések helytálló alkalmazásával - a Pp. 3. §-ának (3) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettségére vonatkozó jogszabálysértés nélkül - állapította meg, hogy az I.r. felperes teljesítésének arányát csak az alperes által elismert 10%-os mértékben lehetett tényként megállapítani, szemben a II.r. felperes elsődleges fellebbezési kérelmében megjelölt - a G. féle szakvéleményben szereplő - 67,7%-al.

Ezért az ítélet tábla a II.r. felperes elsődleges fellebbezési kérelmét alaptalannak találta.

Az alperes elsődleges fellebbezési kérelmével összefüggésben az ítélet tábla a következőket állapította meg:

Az alperes arra alaptalanul hivatkozott az elsődleges fellebbezési kérelme indokaként, hogy az eljárás során soha nem tett olyan nyilatkozatot, amelyben az I.r. felperes teljesítését 10%-ban mint tényt beismerte.

Ilyen tartalmú nyilatkozatot tett ugyanis az alperes törvényes képviselője, id. **L.S.** a 2009. szeptember 24. napján megtartott tárgyaláson (.../21. számú jegyzőkönyv 11. oldala), az alperes jogi képviselője pedig a Debreceni Ítéltáblán 2012. december 5. napján megtartott fellebbezési tárgyaláson (.../14. számú jegyzőkönyv 2. oldala), valamint a megismételt eljárásban az elsőfokú bírósághoz 2013. május 10-én, 21. sorszámon benyújtott előkészítő iratában.

Ezért az elsőfokú bíróság az I.r. felperes teljesítésének aránya tekintetében az alperes 10%-os beismerését jogszabálysértés nélkül állapította meg, mely nem azonos a kereseti követelés elismerésével.

Az alperes fellebbezési érvelése csupán annyiban volt helytálló, hogy a beismerése valóban nem a hibátlan teljesítésre vonatkozott, azzal tehát az alperes nem a keresetben érvényesített követelés 10%-át ismerte el.

A vállalkozási szerződés teljesítésének mértéke (aránya) körében azonban az alperes fenti nyilatkozatait ettől függetlenül elismerésnek kellett tekinteni, figyelemmel arra is, hogy a teljesítés hibás vagy alkalmatlan voltát a perben már az alperesnek kellett bizonyítania.

Az alperes azonban a per során az I.r. felperes hibás teljesítését vagy az általa nyújtott szolgáltatás alkalmatlan voltát nem bizonyította. Ahhoz, hogy a bíróság az alperesnek ezt a hivatkozását alaposnak fogadja el, mindenekelőtt arra lett volna szükség, hogy a jogi képviselővel eljáró alperes megjelölje a hibás munkák körét, valamint az alperes által a perben érvényesíteni kívánt szavatossági igényt (árleszállítás, kártérítés, stb.) és annak pontos összegét.

Az alperes azonban - az elsőfokú bíróság többszöri felhívása ellenére - ebben a körben értékelhető nyilatkozatot annak ellenére nem tett, hogy a korábbi fellebbezési tárgyaláson vállalta, hogy - erre vonatkozó felhívás esetén - megjelöli, melyek azok a követelések, amelyeket a felperesek követelésébe be kíván számítani (.../14. számú jegyzőkönyv 2. oldala).

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság többször, utoljára a 17. sorszámú végzésében felhívta az alperest, hogy terjesszen elő határozott ellenkérelmet arra vonatkozóan, hogy az I.r. felperes teljesítéséből mit, milyen okból, és milyen mértékben vitat, amely felhívásra az alperes a 21. sorszámú beadványában akként nyilatkozott, hogy a **L.S.** ügyvezető által korábban tett - a teljesítés legfeljebb 10%-os arányára vonatkozó - nyilatkozaton túl konkrétabb ellenkérelmet mindaddig nem tud előterjeszteni, amíg a felperes maga konkrétan meg nem jelöli, hogy mely munkarészeket, milyen arányban végzett el.

Az alperesnek ez a hivatkozása azonban téves.

A Pp. 141. §-ának (2) bekezdése szerint ugyanis, a fél köteles a tényállításait, nyilatkozatait, bizonyítékait - a per állása szerint - a gondos és az eljárást elősegítő pervitelnek megfelelő időben előadni, illetve előterjeszteni. A PK vélemény 2. és 3. pontja szerint a bíróság tájékoztatásának az ellenkérelem (kifogás) alapjaként előadott tényekből kiindulva, az anyagi jogszabályok szerint jelentős tényekre kell vonatkoznia és igazodnia kell a per során a felek változó nyilatkozataához. Megfelelő ellenkérelem és tényállítások hiányában az elsőfokú bíróságot a tájékoztatási kötelezettség csak az előadottak tekintetében terhelte.

Mindezekre tekintettel pedig az alperes - figyelemmel arra is, hogy az I.r. felperes teljesítését 10%-ban maga is elismerte - köteles lett volna a kereset teljes elutasítására

vonatkozó ellenkérelme alapjául szolgáló tényállításait, nyilatkozatait megtenni és azok alátámasztására szolgáló bizonyítékait megjelölni, amit az alperes elmulasztott.

Ezzel összefüggésben az ítéletábra rámutat arra is, hogy önmagában abból a körülményből, hogy az alperes a **KFT2**-vel fejeztette be az I.r. felperes által vállalt munkát, megalapozottan még nem lehetett azt a következtetést levonni, hogy a **KFT2**-nek kifizetett teljes összeget az alperes jogszerűen beszámíthatta az I.r. felperesnek járó vállalkozói díjba.

A megállapított tényállás szerint az I.r. felperes csupán 10%-ban teljesítette az alperessel kötött vállalkozási szerződést, amiből az következik, hogy amennyiben az alperes az I.r. felperes által el nem végzett munkákat mással végeztette el, úgy az ezért kifizetett összeget - egyéb adatok hiányában - jogszerűen nem háríthatta át az I.r. felperesre, hiszen az egyszeri, megfelelő munkavégzés díját az alperesnek magának kellett viselnie.

Alappal hivatkozott ugyanakkor az alperes az elsődleges fellebbezési kérelme indokaként arra, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok helytelen értékelése alapján állapította meg, hogy az I.r. felperes bruttó 5 185 000 Ft értékű pótmunkát is végzett.

Az elsőfokú bíróság a fenti értékű pótmunka elszámolását azzal indokolta, hogy a peren kívül beszerzett szakértői véleményben foglalt, a pótmunkákra vonatkozó megállapításokat az alperes a per során nem cáfolta, annak ellenkezőjét nem bizonyította, ezért a **G.T.** által a peren kívüli szakértői véleményből átvett- a pótmunkára vonatkozó megállapításokat helytállónak fogadta el.

Az ítéletábra megállapítása szerint azonban az elsőfokú bíróságnak ez a jogi érvelése nem helytálló.

Azt, hogy az I.r. felperes a kivitelezés során bármilyen mértékű és értékű pótmunkát végzett volna, az alperes a perben mindvégig vitatta, ezért ebben a körben a bizonyítás a felpereseket terhelte.

Az a körülmény, hogy az I.r. felperes az általa elvégzett munka mennyiségének és értékének bizonyítására peren kívül szakértői véleményt szerzett be, a perben a bizonyítási teher alakulását nem változtatta meg, ennek megfelelően a pótmunkák tekintetében a bizonyítás továbbra is a felpereseket terhelte.

A perben tehát nem az alperesnek kellett cáfolni a peren kívüli szakértői véleményben foglaltakat, hanem a felpereseknek kellett (volna) bizonyítaniuk, hogy az I.r. felperes módosított keresetében megjelölt értékben pótmunkát végzett.

Az ítéletábra megállapítása szerint a felperesek ezt az állításukat az eljárás során nem bizonyították.

A perben ugyanis nem állt rendelkezésre sem olyan szakértői vélemény, sem pedig egyéb olyan bizonyíték, amely alapján - az alperes tagadásával szemben - az I.r. felperes által végzett pótmunkák körét és értékét megalapozottan meg lehetett volna állapítani.

(A **H.A.** által készített szakértői véleményt az elsőfokú bíróság a bizonyítékok köréből kirekesztette, **G.T.** szakértő pedig a pótmunkára vonatkozó megállapításait arra az I.r. felperes által peren kívül beszerzett szakértői véleményre alapította, amelyet a perben az I.r. felperes szakszerű nyilatkozataként lehetett értékelni. Az eljárás során kihallgatott tanúk pedig a pótmunkák körére és értékére vonatkozó konkrét, a tényállás megállapítása körében felhasználható adatot nem szolgáltatottak.)

Mindezekre tekintettel pedig a felek közötti elszámolásban az I.r. felperest megillető vállalkozói díj összegét csak az alperes beismerésén alapuló, az átalányár 10%-át kitevő mértékben (4 200 000 Ft) lehetett jogszerűen megállapítani.

A fenti összeg azonban teljes egészében a II.r. felperest illette meg, figyelemmel arra, hogy az I.r. felperes 20 000 000 Ft erejéig az alperessel kötött vállalkozási szerződésből eredő minden követelését a II.r. felperesre engedményezte.

A II.r. felperes másodlagos fellebbezési kérelme ezért annyiban alapos volt, hogy az elsőfokú bíróság az általa megítélt 9 385 000 Ft-ot indokolatlanul osztotta meg a felperesek között.

Az alperes elsődleges fellebbezési kérelmével összefüggésben kifejtett okok miatt azonban az ítélet az alperes marasztalását csupán 4 200 000 Ft és járulékai erejéig találta jogszerűnek, amelyre tekintettel a II.r. felperes másodlagos fellebbezési kérelmét is csak ebben a mértékben lehetett alaposnak elfogadni.

Teljes egészében megalapozottnak találta azonban az ítélet az alperesnek az elsőfokú ítélet perköltségviselésre vonatkozó rendelkezéseinek megváltoztatására irányuló másodlagos fellebbezési kérelmét.

Részben a másodfokú ítélet folytán megváltozott pernyertességi-pervesztességi arányokra, részben pedig az alperes által helyesen hivatkozottakra (miszerint az elsőfokú bíróság nem megfelelően értékelte a pervesztességi-pernyertességi arányokat) az ítélet az alperesnek megváltoztatta a perköltség viselésére vonatkozó rendelkezést is.

A felperesek összességében 8%-ban lettek pernyertesek, (ezen belül az I.r. felperes pervesztéses lett) az alperes pedig 92%-ban. Az I.r. illetve a II.r. felperes kereseti kérelmek közötti arány 62,5% és 37,5% volt. A II.r. felperes és az I.r. alperes pervesztességi-pernyertességi aránya a megítélt követelést a keresethez viszonyítva: 21% a pernyertessége a felperesnek és 79% az alperesnek.

Az I.r. felperes teljes egészében pervesztéses lett a másodfokú eljárásban megváltoztatott ítélet miatt, ezért köteles az alperesnek megfizetni valamennyi olyan alperesnél felmerült és az elsőfokú bíróság által helyesen megállapított költséget, amely az összkereseti követelés 62,5%-ára esik. Az elsőfokú bíróság az ítélete 24. oldalának közepén megállapította, hogy melyik peres fél milyen összegű költséget előlegezett, melyet a peres felek nem vitattak. Az alperesnél felmerült egyrészt 3 516 000 Ft összegű költség, amely a hatályon kívül helyező végzésben került megállapításra, illetve 34 986 Ft a **G.T.** szakértő meghallgatásával, összesen 3 550 986 Ft, melynek a 62,5%-a 2 219 360 Ft. Ezt az összeget az alperes számára az I.r. felperes köteles megfizetni, ugyanis ez az ő elutasított keresetéből adódó pervesztessége számítható. Ugyanakkor az I.r. felperes köteles az alperesnek megfizetni az ügyvédi munkadíjából eredő elsőfokú perköltségét is, amelynek az összege „A bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről” szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 3. §-a (2) bekezdésének c) pontja alapján 1 520 140 Ft. E két tétel összesen 3 739 500 Ft, amely összegre emelte fel az ítélet az I.r. felperes marasztalását az alperes javára.

A II.r. felperes vonatkozásában figyelembe kellett venni egyrészt az alperes által előlegezett 3 550 986 Ft-nak a 37,5%-át, amelynek azonban a II.r. felperes csak a 79%-át köteles megfizetni az alperes számára arra tekintettel, mert az ő kereseti kérelme 21%-ban eredményre vezetett, azaz pernyertes lett. Ennek összege 1 051 980 Ft. A II.r. felperes ugyanakkor köteles még az alperesnek megfizetni a saját pervesztességére számított 589 280 Ft összegű jogi képviselőből eredő munkadíjat, mely a Rendelet hivatkozott rendelkezései alapján került megállapításra. A II.r. felperes által előlegezett és az elsőfokú bíróság részéről helyesen megállapított összegű 652 344 Ft-nak a 21%-a - amely részben a II.r. felperes lett pernyertes - 136 990 Ft, mely viszont a II.r. felperest illeti az alperestől. Az 1 051 980 Ft és az 589 280 Ft összeadásával számított összegből levonva a 136 990 Ft-ot, 1 504 270 Ft az alperesnek járó a II.r. felperest terhelő perköltség, melyre vonatkozóan szintén megváltoztatta az ítélet tábla a perköltség viselését.

A kereseti illeték viselése vonatkozásában szintén helytálló volt az alperes fellebbezése, ugyanis az elsőfokú bíróság annak ellenére, hogy azt állapította meg, hogy az alperes nagyobb arányban lett pervesztéses, mégis őt kötelezte a magasabb összegű (1 164 600 Ft) kereseti illeték megtérítésére.

A helyes számítás a következőképpen alakul:

Az I.r. felperes keresete teljes egészében alaptalan lett, ezért az egyik feljegyzett 900 000 Ft kereseti illetéket teljes egészében ő köteles viselni.

A II.r. felperes ideegyesített perében előterjesztett keresetre számított 900 000 Ft-ból viszont 21%-ot visel az alperes a pervesztessége miatt, amely 189 000 Ft és 79%-ot pedig a II.r. felperes, amely 711 000 Ft.

Mindezekre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a korábbiakban írtak szerint a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján mind a főkövetelés, mind a perköltség viselés tekintetében megváltoztatta.

A másodfokú perköltség viselésénél szintén a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján határozott az ítélet tábla. Az I.r. felperes köteles megfizetni az alperesnek egyrészt az ügyvédi képviselőtével felmerült 184 700 Ft összegű munkadíjból és az alperes által a fellebbezésén lerótt a pernyertesessége arányosan számított 414 800 Ft illetékből álló perköltséget. A másodfokú bíróság figyelembe vette azt, hogy bizonyos része az alperes fellebbezésének nem lett alapos, mert az ítélet tábla a II.r. felperes marasztalását az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított összeggel szemben 4 200 000 Ft-ra emelte fel. Így összesen az I.r. felperes 599 500 Ft perköltséget köteles megfizetni az alperesnek.

A II.r. felperes terhére eső perköltség számításánál az alperes által lerótt illeték nem vehető figyelembe, hiszen a II.r. felperes marasztalását másodfokon az ítélet tábla felemelte. Az alperes tehát a további általa lerótt fellebbezési illetéket a pervesztessége figyelemmel maga köteles viselni.

A II.r. felperes az alperesnek a jogi képviselőtével felmerült ügyvédi munkadíjat köteles megfizetni a Rendelet 3. §-a (2) bekezdésének b) pontja és (5) bekezdése alapján, melynek összege 415 900 Ft.

A II.r. felperes fellebbezése folytán feljegyzett fellebbezési illetékből - mivel a II.r. felperes fellebbezése 633 700 Ft tekintetében lett alapos (ugyanis ezzel az összeggel emelte fel az ítélet tábla az alperes marasztalását a II.r. felperes javára) - az alperes 50 700 Ft-ot köteles viselni, a fennmaradó 1 264 000 Ft-ot pedig a II.r. felperes a pervesztességére tekintettel, figyelemmel „A költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban” tárgyú 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése, 15. §-ának (1) és (3) bekezdéseiben foglaltakra.

Debrecen, 2014. október 1.

Dr. Drexlerné dr. Karcub Edit sk. a tanács elnöke, Dr. Szűcs Lajos sk. előadó bíró, Dr. Dzsula Marianna sk.

A kiadmány hitelül:

- kiadó -